

Szepessy Tibor
(1929. január 7. – 2018. április 14.)

Szepessy Tibor 1952-ben diplomázott az Eötvös Loránd Tudományegyetemen görög-latin-magyar szakon. A Moravcsik Gyula vezette Görög Tanszéken ígéretes egyetemi pályája hamarosan megtört: a forradalom leverését követően politikai okokból őt is eltávolítják az egyetemről. 1959–1983 között (kisebb kitéréssel) az MTA Ókortudományi Kutatócsoportjában dolgozott. Ezen időszakban számos antik irodalmi tárgyú kötetet szerkesztett, műfordításokat készített, költők és prózáírók portréját rajzolta meg. Az a terület, mely kutatásai középpontjában állott, az antik (elsősorban a görög) regény története volt: e tárgyban jelent meg első szaktudományos írása (Iambulos utópiája. Antik Tanulmányok 3 (1956) 235–240), és majd hatvan évvel később, hosszú, termékeny alkotói korszakának egyik utolsó önálló kötete (Achilleus Tatios: Leukippé és Kleitophón története. Budapest, ELTE Eötvös József Colllegium, 2014) is. A görög regényről vallott nézeteit monografikus formában 1979-ben benyújtott kandidátusi értekezésében (Héliodóros és a görög szerelmi regény; átdolgozott formában 1987-ben jelent meg) foglalta össze. Héliodóros Sorsüldözött szerelmeseinek általa készített magyar fordítása három kiadást megérve a klasszika-filológia világán is túl sokakkal ismertette meg ezt a műfajt. Az egyetemi oktatótól két évtizedre zárták el; 1977 őszén tarthatott külsős óraadóként újra szemináriumot „Görög műfordítás” címmel -- ekkorra már a prózafordítás általánosan elismert tekintélye volt. Nézeteit és tapasztalatait „Gondolatok a görög és latin próza fordításáról” (Antik Tanulmányok 25 (1978) 88–91) címen foglalta írásba. A Görög Tanszék megüresedését (1983) követően Harmatta János kitartó fáradozásainak eredményeképpen áthelyezték az egyetemre, és tanszékvezetői megbízást kapott. Kevéssel több mint egy évtizeden keresztül Szepessy Tibor együttműködve Kapitánffy Istvánnal megújította a tanszék arculatát és szakmai alapokra helyezte azt (ennek egyik kézzelfogható jele a szerényen átdolgozásnak minősített új görög irodalomtörténet-jegyzet volt, 1991, tucatnyi utánnomás után könyvként 2013-ban jelent meg). A rossz emlékű pénzügyi megszorító csomag ennek a szinte idilli állapotnak vetett véget: 1995-ben, alkotó erejének teljében, újra eltávolítják az ELTE-ről, kényszernyugdíjazták. Oktatói pályáját a következő tíz évben a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen folytathatta; e munka kiemelkedő tudományos eredménye két kommentált szövegkiadás-kötet volt (Korai görög líra, 1999; Menandru Dyskolos, 2005). Életének és továbbra is aktív alkotó korszakának utolsó másfél évtizede különösen szorosan kötődik ahhoz az intézményhez, melyben pályáját kezdte, az Eötvös Collegiumhoz. Kikezdzhetetlen erkölcsi és szakmai tekintélyét 2008-tól haláláig kurátorként állította a Collegium szolgálatába. Amellett, hogy egyetemi hallgatók újabb generációját varázsolta el tudományszakja, tudományszakunk számára, és tanította egyenességre és tisztességre, elkészülhetett életművének tanulmányok formájában megjelent részéből egy reprezentatív összefoglaló (Válogatott tanulmányok. Budapest 2009). Régóta dédelgetett munkája, a „Bevezetés az ógörög verstanba” is elnyerte könyv formáját (2013), és a Collegium új klasszika-filológiai sorozatának méltó, és a mércét magasra helyező nyitókötetévé vált. A sorozat hatodik olyan kötetén, mely nevéhez kötődik, kedves Philostratosán, szinte az utolsó percig dolgozott – a nyomdából kikerülő könyvet kézbe már nem vehette.

Pályája nem volt zökkenőktől mentes, de a megaláztatásokat nyugalommal és derűvel viselte. Címekre, hatalmi pozíciókra, kitüntetésekre nem törekedett; ha a tudományszak érdekében szükség volt tudására, tekintélyére, és valamilyen megbízatással megkeresték, elvállalta, és lelkiismeretesen elvégezte. Talán joggal remélhetjük, hogy tanítványai sorának őszinte és érdek nélkül való, iránta tanúsított megbecsülése és szeretete többet jelentett neki bármilyen anyagi elismerésnél.

Mayer Gyula
Elnök
MTA Klasszika-filológiai Bizottság